

Міжнародна економіка

к.е.н., ст.викладач
Чернявська Олена Іванівна

Кафедра міжнародної економіки:
Пр.Перемоги 54\1
4-й поверх, ауд. 407
Elena-kneu@mail.ru

Завдання та матеріали для студентів
Особистий кабінет викладача на сторінці кафедри
міжнародної економіки КНЕУ:
http://meim.kneu.edu.ua/ua/depts6/k_mizhnarodnoi_ekonomiky/vikladachi_me/Chernyavska.O.I/

Тема 1. Міжнародна економічна система

- 1. Система міжнародних економічних відносин.**
- 2. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин.**
- 3. Класифікація країн світу.**
- 4. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори.**
- 5. Тенденції сучасного етапу розвитку світового господарства.**

Питання на самостійне вивчення

1. Типи соціально-економічних систем.
2. Принципи МЕВ, історія розробки і впровадження та їх результативність у розвитку МЕВ.
3. Сучасна міжнародна спеціалізація країн.
4. Суб'єкти МЕВ України.
5. Суперечливість сучасного етапу розвитку світового господарства.

Міжнародна економічна система

Міжнародна економічна система

сукупність елементів світової економіки, у процесі взаємодії яких виникають інтегративні якості, характеристики, закономірності функціонування цієї системи.

Основні елементи МЕС: окремі країни, групи країн.

Крім того МЕС складається із підсистеми різних міжнародних ринків і підсистеми національних і міжнародних інститутів, які регулюють МЕС; **підсистеми МЄВ.**

Риси промислово-розвинених країн

Частка у світовому населенні -14%;
Виробляють - 72% світового ВВП;
Експортують 54% товарів і 78% послуг у міжнародній торгівлі;
Посідають ключові позиції у міжнародних організаціях;
Мають значний розрив економічного розвитку всередині групи;
Мають соціально орієнтовані економіки;
Центри: США, Японія, країни Західної Європи

Розвинуте соціально-ринкове господарство
Найбільша вичерпність джерел і факторів індустріального розвитку
Провідна роль у світовій економіці
Стрімке зростання фінансового сектору
Зміщення центру економічної ваги до сектору послуг
Формування переважно сервісної економіки
Переважає присутність ТНК на світових ринках

Закономірності розвитку глобальної економіки

- Цілісність формування міжнародної економічної системи;
- Системність міжнародної економіки;
- Діалектичність міжнародної економіки;
- Суперечливість міжнародної економіки;
- Інтегративність міжнародної економіки;
- Циклічність розвитку.

Динаміка ВВП на душу населення різних груп країн протягом 1000-2030 рр., дол. США за ПКС 1990 р.

Країни та їх групи	1000 р.	1500 р.	1820 р.	1870 р.	1913 р.	1950 р.	1973 р.	2001 р.	2030 р.*
Західна Європа	400	771	1204	1960	3458	4579	11416	19256	30503
США, Канада, Австралія, Нова Зеландія	400	400	1202	2419	5233	9268	16179	26943	43109
Японія	425	500	669	737	1387	1921	11434	20683	32774
Західні країни*	405	702	1109	1882	3672	5649	13082	22509	35932
Азія (за винятком Японії)	450	572	577	550	658	634	1226	3256	...
Латинська Америка	400	416	692	681	1481	2506	4504	5811	8949
Східна Європа та колишній СРСР	400	498	686	941	1558	2602	5731	5038	10920
Африка	425	414	420	500	637	894	1410	1489	1987
Решта країн світу	441	538	578	606	860	1091	2072	3372	8304
Світ у цілому	436	566	667	875	1525	2111	4091	6049	11689
Міжрегіо-нальний розрив	1,1:1	1,9:1	2,9:1	4,8:1	8,2:1	14,6:1	13,2:1	18,1:1	...
Розрив між західними країнами та рештою країн світу	0,9:1	1,3:1	1,9:1	3,1:1	4,3:1	5,2:1	6,3:1	6,7:1	4,3:1

Рейтинг глобальної конкурентоспроможності 2015–2016 р.

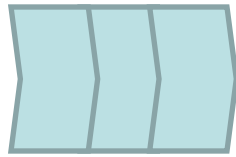
Джерело: World Economic Forum: The Global Competitiveness Report 2015–2016.

Рейтинг	Економіка	Індекс	Рейтинг	Економіка	Індекс	Рейтинг	Економіка
1	Швейцарія	5,76	36	Литва	4,55	71	Ботсвана
2	Сингапур	5,68	37	Індонезія	4,52	72	Марокко
3	Сполуч. Штати Америки	5,61	38	Португалія	4,52	73	Уругвай
4	Німеччина	5,53	39	Бахрейн	4,52	74	Іран
5	Нідерланди	5,5	40	Азербайджан	4,5	75	Бразилія
6	Японія	5,47	41	Польща	4,49	76	Еквадор
7	Гонконг	5,46	42	Казахстан	4,48	77	Хорватія
8	Фінляндія	5,45	43	Італія	4,46	78	Гватемала
9	Швеція	5,43	44	Латвія	4,45	79	Україна
10	Великобританія	5,43	45	Росія	4,44	80	Таджикистан
11	Норвегія	5,41	46	Маврикій	4,43	81	Греція
12	Данія	5,33	47	Філіппіни	4,39	82	Арменія
13	Канада	5,31	48	Мальта	4,39	83	Лаос
14	Катар	5,3	49	Південна Африка	4,39	84	Молдова
15	Тайвань	5,28	50	Панама	4,38	85	Намібія
16	Нова Зеландія	5,25	51	Турція	4,37	86	Ямайка
17	Об'єдн. Арабські	5,24	52	Коста Рика	4,33	87	Алжир
18	Малайзія	5,23	53	Румунія	4,32	88	Гондурас
19	Бельгія	5,2	54	Болгарія	4,32	89	Тринідад і Тобаго
20	Люксембург	5,2	55	Індія	4,31	90	Камбоджа
21	Австралія	5,15	56	В'єтнам	4,3	91	Кот-д'Івуар
22	Франція	5,13	57	Мексика	4,29	92	Туніс
23	Австрія	5,12	58	Руанда	4,29	93	Албанія
24	Ірландія	5,11	59	Словенія	4,28	94	Сербія
25	Саудівська Аравія	5,07	60	Македонія	4,28	95	Сальвадор
26	Південна Корея	4,99	61	Колумбія	4,28	96	Замбія

Топ-10 найбільш конкурентоспроможних країн світу

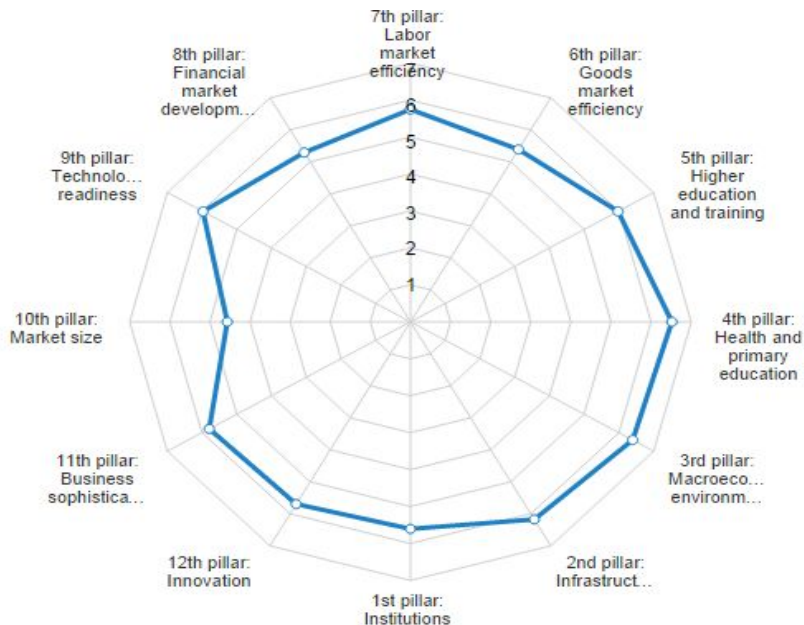
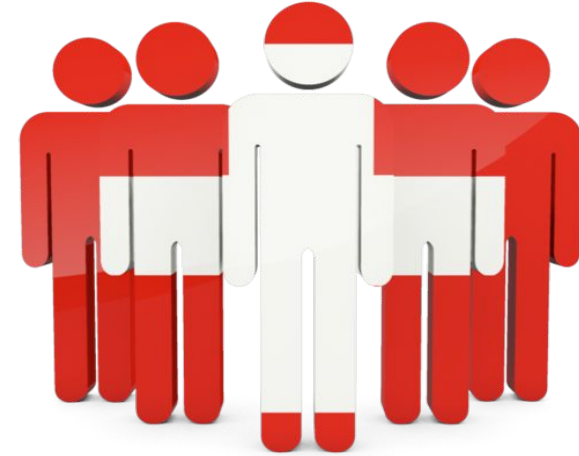
	2014 — 2015		2013 — 2014		2012 — 2013	
	Місце	Індекс	Місце	Індекс	Місце	Індекс
 Швейцарія	1	5.70 (—)	1	5.72 (—)	1	5.75 (—)
 Сінгапур	2	5.65 (—)	2	5.67 (—)	2	5.63 (+1)
 США	3	5.54 (+2)	7	5.47 (-2)	5	5.43 (- 1)
 Фінляндія	4	5.50 (-1)	3	5.55 (+1)	4	5.47 (+3)
 Німеччина	5	5.49 (-1)	6	5.48 (—)	6	5.41 (- 1)
 Японія	6	5.47 (+3)	10	5.40 (-1)	9	5.40 (- 3)
 Гонконг	7	5.46 (—)	9	5.41 (+2)	—	—
 Нідерланди	8	5.45 (—)	5	5.50 (+2)	7	5.41 (+1)
 Великобританія	9	5.41 (+1)	8	5.37 (-2)	8	5.45 (+2)
 Швеція	10	5.41 (-4)	4	5.53 (-1)	4	5.61 (- 1)

Швейцарія (розвинена країна)

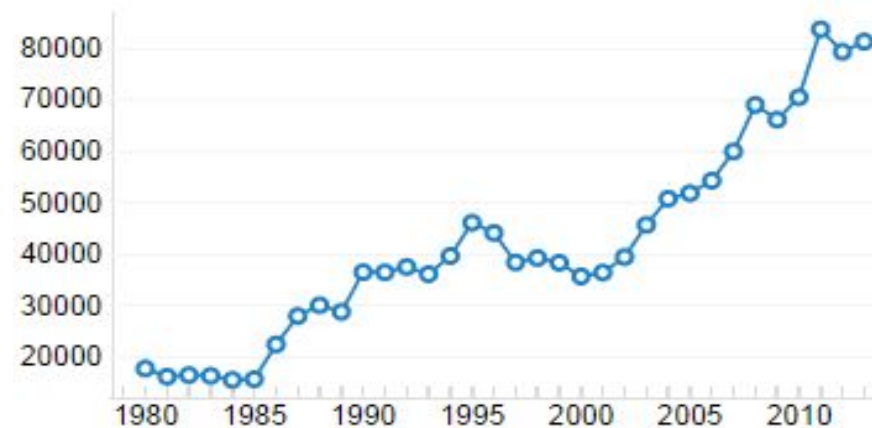

I-е місце

- 1 місце в рейтингу найбільш інноваційних країн
- 5 місце серед країн з найвищим рівнем життя
- 5 місце в рейтингу країн за рівнем економічної свободи
- 5 місце за рівнем ВВП на душу населення

\$81,323.96 2013

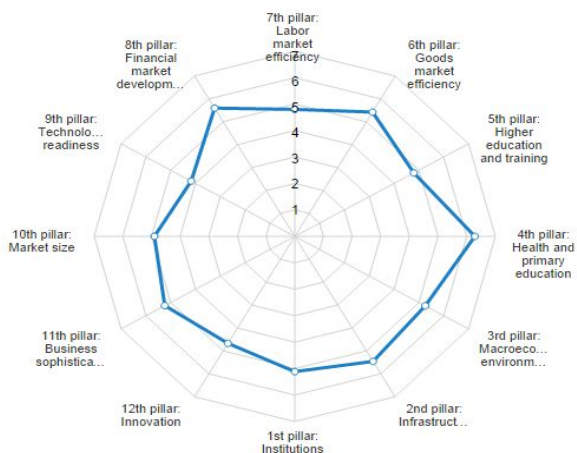

ВВП на душу населення

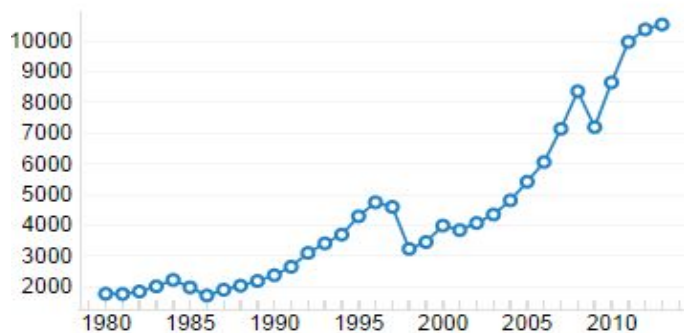
Економіка, керована інноваціями

Малайзія (країна, що розвивається)

20-е місце

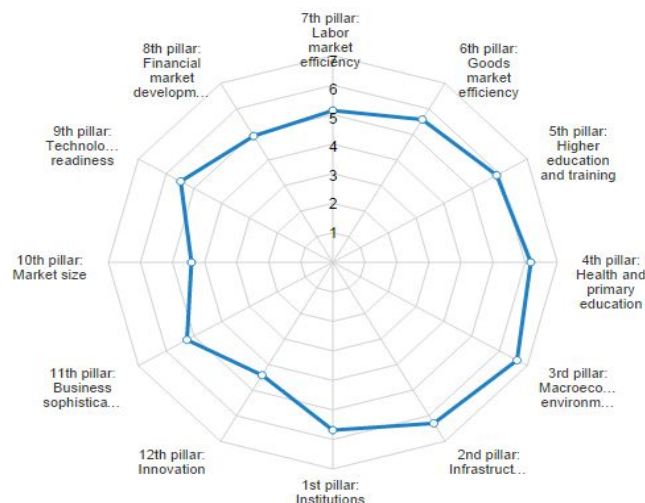

\$10,547.97 2013

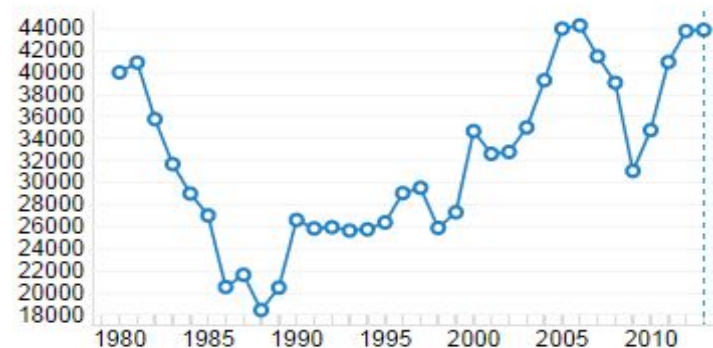

Об'єднані Арабські Емірати (Середня Азія)

12-е місце

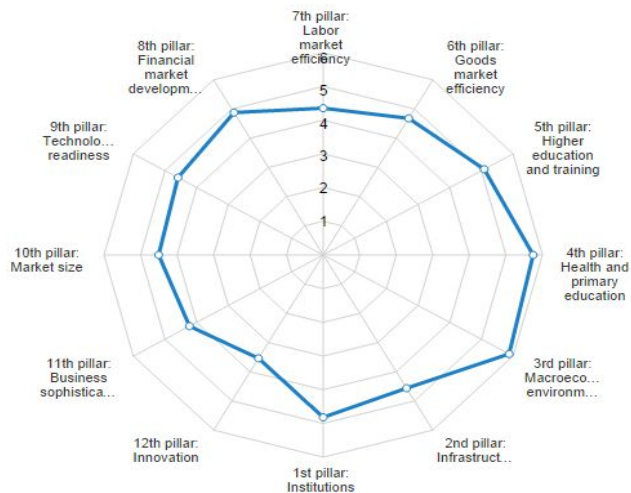

\$43,875.93 2013

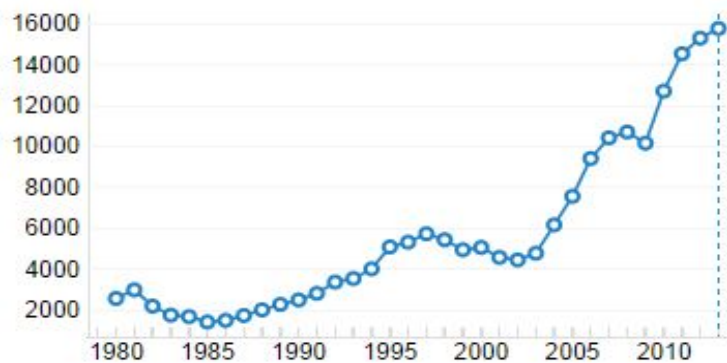

Чилі (Латинська Америка)

33-є місце

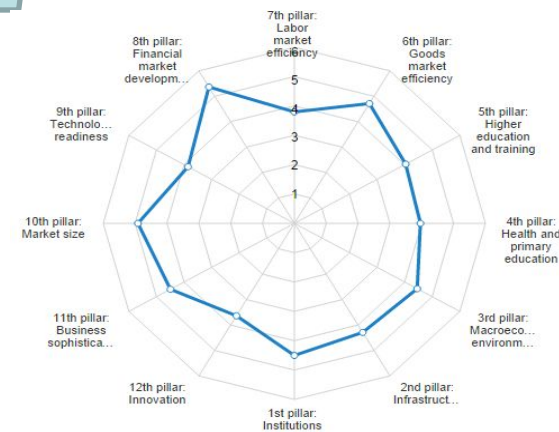

\$15,775.93 2013

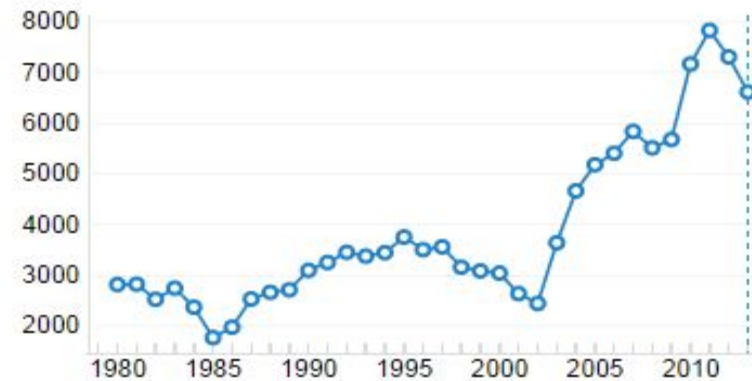

Південна Африка

56-е місце

\$6,620.72 2013

Рейтинг

конкурентоспроможності *

- ШВЕЙЦАРІЯ (1)
- СІНГАПУР (2)
- АМЕРИКА (3)
- ФІНЛЯНДІЯ (4)
- НІМЕЧЧИНА (5)

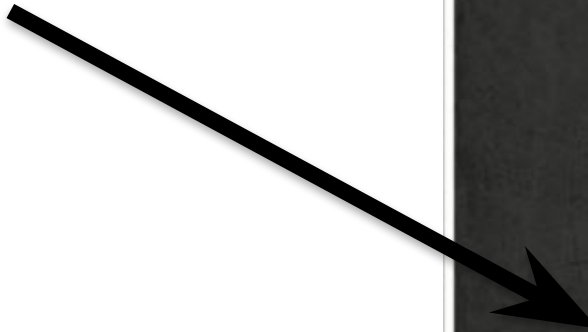

-
-
- РОСІЯ (53)

2014

- УКРАЇНА (76)
-
-
- ГВІНЕЯ (144)

Україна

* за даними ВЕФ

Система міжнародних економічних відносин

Міжнародні економічні відносини (МЕВ) — це система економічних зв'язків з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання продуктів, що вийшли за рамки національних кордонів.

Міжнародні відносини розподілу — це відносини, які виникають з приводу а) розподілу факторів виробництва (засобів виробництва, робочої сили) між країнами; б) розподілу продуктів економічної діяльності серед суб'єктів із різних країн; в) розподілу доходів між учасниками МЕВ.

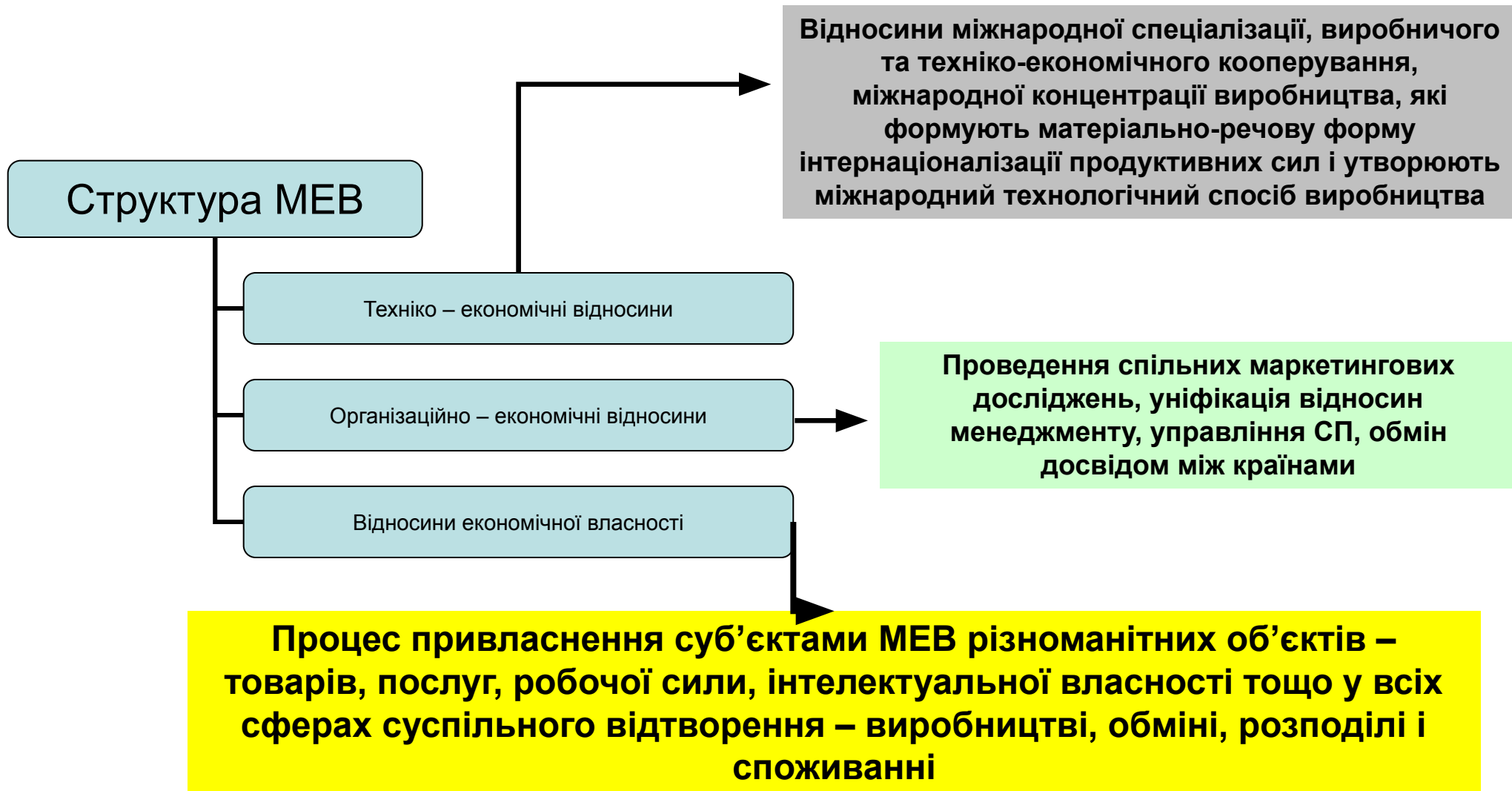
Суб'єкти МЕВ:

1. Держави
2. Міжнародні організації
3. Транснаціональні компанії (корпорації)
4. Фізичні особи

Форми МЕВ

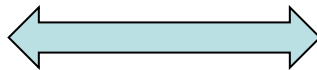
1. Міжнародна торгівля
2. Міжнародний рух капіталу
3. Міжнародна міграція робочої сили
4. Світова валютна система

За структурою МЕВ – система техніко-економічних, організаційно-економічних і відносин економічної власності між економічними суб'єктами різних країн

Форми МЕВ та їх реалізація

- *Міжнародна торгівля* — обмін товарами та послугами між державно оформленими національними господарствами;
- *Міжнародний рух капіталу* — переміщення капіталу між країнами світу в пошуках сфери найбільш вигідного його вкладання.
- *Міжнародна міграція робочої сили* — переміщення між країнами працездатного населення переважно з економічних причин.

Деякі автори виділяють як самостійні форми ще й *міжнародні валютні відносини*, а також *міжнародні науково-технологічні відносини*

Реалізація різноманітних форм МЕВ їх суб'єктами здійснюється на тому чи іншому *рівні*, які розрізняються, зокрема, залежно від ступеню інтенсивності їх взаємодії:

- *Економічні контакти* — це найпростіші економічні зв'язки, які мають епізодичний характер і регулюються переважно одиничними угодами, контрактами;
- *Взаємодія* — стійкі економічні зв'язки на основі міжнародних угод і домовленостей, які складені на тривалий час;
- *Співробітництво* — міцні економічні зв'язки, на основі спільних, попередньо вироблених і узгоджених намірів, які закріплені в угодах довгострокового характеру;
- *Міжнародна економічна інтеграція* — це рівень розвитку МЕВ, коли в процесі інтернаціоналізації господарського життя відбувається переплетіння економік двох або більше країн і проводиться узгоджена політика з елементами національного регулювання.

Суб'єкти МЕВ

- *Фізичні особи;*
- *Юридичні особи.*

Юридичними особами, які беруть участь у МЕВ, є підприємства,

держава та її установи, міжнародні організації.

Діяльність підприємств в міжнародній сфері виявляється в: а) купівлі іноземних факторів виробництва; б) продажу виробленої продукції на міжнародному ринку; в) операціях на міжнародних фінансових ринках.

Специфічними суб'єктами МЕВ є міжнародні підприємства:

- Багатонаціональні корпорації (міжнародні за капіталом, управлінням та сферами діяльності);
- Міжнародні спільні підприємства (об'єднують національних партнерів з різних країн в інвестуванні, управлінні підприємством, розподілі прибутків та ризиків).

Міжнародні організації :

юридична природа (міжурядові, позаурядові)
склад учасників (універсальні, регіональні)
масштаби діяльності (загального характеру, спеціальної компетенції)
характер діяльності (координуючі, оперативної дії, консультативні)
термін діяльності (постійної дії, періодичної дії, тимчасові)

Принципи МЕВ

- Рівноправності та недискримінації партнерів;
- Взаємної вигоди;
- Добровільності щодо участі у економічному співробітництві;
- Невтручання у внутрішні справи, повага до суверенітету в міждержавних відносинах;
- Взаємної допомоги у вирішенні складних глобальних проблем;
- Колективної відповідальності за наслідки міжнародної економічної діяльності.

Середовище розвитку МЕВ

Середовище МЕВ - різноманітні фактори (демографічні, економічні, природні, науково-технічні, політичні, культурного оточення і т. ін.), які впливають на процеси включення країни до світових економічних процесів.

Фактори прямого впливу — безпосередньо впливають на операції суб'єктів МЕВ, з одного боку, а з іншого — зазнають такої ж дії від учасників МЕВ (постачальники, трудові ресурси, законі та установи державного регулювання, споживачі, конкуренти).

Фактори побічного впливу — не мають безпосереднього значення для функціонування суб'єктів МЕВ, але відбиваються на їх діях (стан економіки країни, міжнародні події, соціально-культурні фактори і т. д.).

під середовищем МЕВ розуміють зовнішні по відношенню до суб'єктів МЕВ політико-правові, економічні, соціально-культурні та інфраструктурні чинники.

Середовище МЕВ

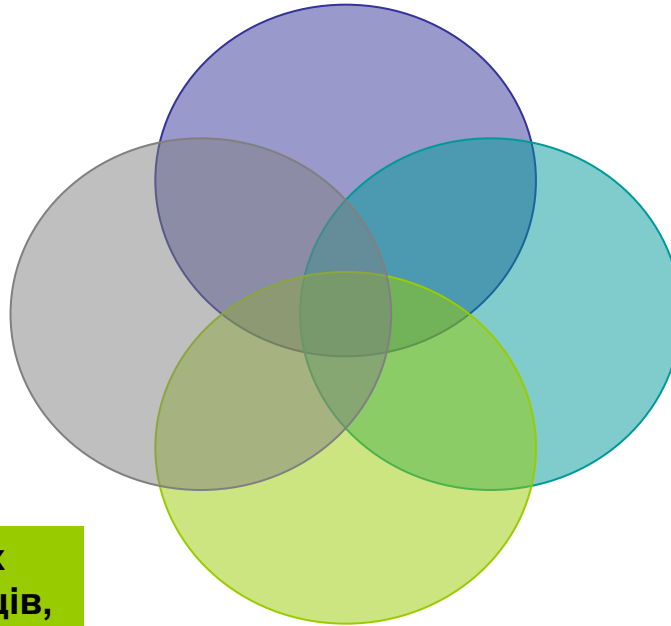
динамічність та стабільність одночасно
взаємозв'язок факторів
невизначеність

Міжнародний транспорт;
Міжнародні інформаційно-
комунікаційні системи.

Інфраструктурн
е

Політико -
правове

Політична прихильність виявляється
більш чітко в торговельній, валютній,
кредитній, науково-технологічній політиці;
визнання національних норм та правил;
стабільність політичної системи

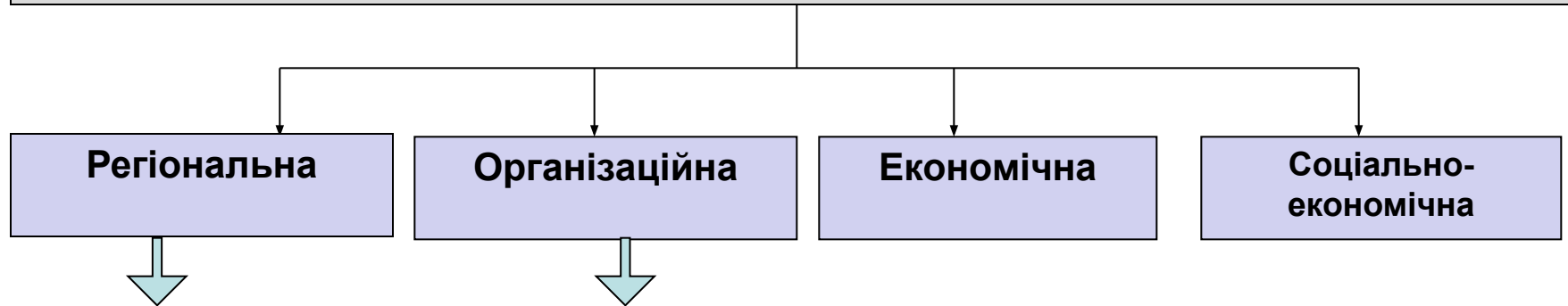
Економічне

Рівень розвитку економіки
відповідної країни, рівень і
характер розподілу доходів в ній,
характер витрат і заощаджень
населення тощо

Соціально -
культурне

індивідуалізація попиту зарубіжних
клієнтів, ставлення до праці фахівців,
поведінка підприємців на фінансових
ринках тощо (економічна поведінка
людини в тій чи іншій країні базується
на її фізіологічних, психологічних та
інших особистих особливостях)

ОЗНАКИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ КРАЇН СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Систематизація країн за **регіональною ознакою** групує країни за географічним розташуванням:

- європейські (західно-, східно-, південно-, північно-, центрально-);
- північноамериканські;
- латиноамериканські;
- країни Близького Сходу;
- країни Східної, Південно-Східної та Південної Азії;
- африканські (північно-, центрально-).

Систематизація країн за **організаційною ознакою** розподіляє країни по групах в залежності від участі в міжнародних організаціях. Найбільш впливовими організаціями сьогодні є:

1. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) — створена у 1960 р., об'єднує 30 країн з найвищим рівнем подушового доходу та рівнем розвитку.
2. Генеральна угода з тарифів і торгівлі та Світова організація торгівлі (ГАТТ/СОТ) — об'єднує 150 країн світу, за основну мету ставить розвиток лібералізації торгівлі.
3. Бреттон-Вудські інститути — Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) забезпечують функціонування та розвиток сучасної світової валютної системи.

КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ КРАЇН ЗА ЕКОНОМІЧНОЮ ОЗНАКОЮ

- **Валовий внутрішній продукт (ВВП)** - виражає загальний обсяг кінцевих товарів і послуг, що випущені на території даної країни, незалежно від національної приналежності діючих в ній підприємств за певний період часу.
- **Валовий національний продукт (ВНП)** - виражає обсяг виробництва, що контролюється корпораціями і приватними особами даної національності.
- **ВВП і ВНП в розрахунку на душу населення.**

ВНД = ВНП + чисті трансферти (різниця між переказами мігрантів, які вважаються резидентами, з одної країни в іншу)

НД = ВНП – амортизація – непрямі податки

КЛАСИФІКАЦІЯ КРАЇН ЗА ЕКОНОМІЧНОЮ ОЗНАКОЮ

Промислово розвинені країни — близько 30 високорозвинених країн. Найпотужнішу групу серед цих країн складають країни так званої “Великої сімки”. Великобританія, Італія, Канада, Німеччина, США, Франція, Японія, які виробляють найбільші обсяги ВВП у всьому світі і зосереджують у своїх руках значну частину міжнародної торгівлі.

Країни з середнім рівнем розвитку – близько 40 країн світу, які включають країни-експортери нафти і нові індустріальні країни.

Країни з перехідною економікою — 28 країн Центральної та Східної Європи та колишнього Радянського Союзу, що здійснюють перехід від адміністративно-командної до ринкової економіки: Азербайджан, Білорусь, Боснія та Герцеговина, Болгарія, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Узбекистан, Україна та інші. У цій групі є підгрупа, яка має суттєві досягнення у реформуванні національних господарств. До цієї підгрупи належать: Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина та Чехія.

Країни, що розвиваються — більше 100 країн Азії, Африки, Латинської Америки. Через їх велику кількість і особливості соціально-економічного розвитку національних економік ці країни здебільшого систематизують за регіонами з урахуванням їх географічного положення.

Структура економік розвинутих країн світу

Країна	Сільське господарство		Промисловість		Послуги	
	% у ВВП	% у зайнятих	% у ВВП	% у зайнятих	% у ВВП	% у зайнятих
Світ	4,0	40,0	32,0	29,5	64,0	39,5
США	1,2	0,6	19,6	22,6	79,2	76,8
Канада	2,0	2,0	28,4	19,0	69,6	79,0
Великобританія	0,9	1,4	22,8	18,2	76,2	80,4
Німеччина	0,9	2,4	30,1	29,7	69,0	67,8
Франція	2,2	3,8	20,3	24,3	77,4	71,8
Італія	2,0	4,2	26,7	30,7	71,3	65,1
Японія	1,4	4,4	26,4	27,9	72,1	66,4
Для порівняння – країни БРІК та Україна						
Бразилія	5,5	20,0	28,5	14,0	66,0	66,0
КНР	10,6	43,0	49,2	25,0	40,2	32,0
Індія	17,2	60,0	29,1	12,0	53,7	28,0
Російська Федерація	4,1	10,2	41,1	27,4	54,8	62,4
Україна	9,3	19,4	31,7	24,2	58,9	56,4

Класифікація країн за методикою Світового Банку

- 1) за рівнем доходів на душу населення;
- 2) за регіональною ознакою;
- 3) за типом та суб'єктом зовнішніх запозичень.

За рівнем ВНД на душу населення:

Країни з низьким доходом (нижче 975 дол. США на душу населення):

Країни з доходом нижче середнього (976 - 3 855 дол.США),

Країни з доходом вище середнього (3 856 - 11 905 дол.США)

Країни з високим доходом (вище 11 906 дол.США)

Країни ОЕСР

За регіональною ознакою:

Східна Азія та Тихоокеанський регіон (24 країни);

Європа і Центральна Азія (26);

Латинська Америка і Карибський басейн (29);

Близький Схід і Північна Африка (14);

Південна Азія (8);

Африка на Південь від Сахари (48).

За типом запозичень:

Країни, які здійснюють
запозичення у МАР

(Міжнародної Асоціації
Розвитку) - 64

Країни, що позичають у МБРР
(Міжнародний Банк
Реконструкції та Розвитку) –
63 ;

Країни, які користуються
змішаними позиками -15.

Рівень заборгованості країн

- *Держави з високим рівнем зовнішньої заборгованості (відношення поточної вартості обслуговування зовнішнього боргу до ВНД більше за 80%, до обсягів експорту – більше 220%);*
- *Держави з середнім рівнем ЗБ (один або два перші показники перевищують 60%, але менші за 80% і 220% відповідно)*
- *Держави з найменшою зовнішньою заборгованістю*

Інший критерій:

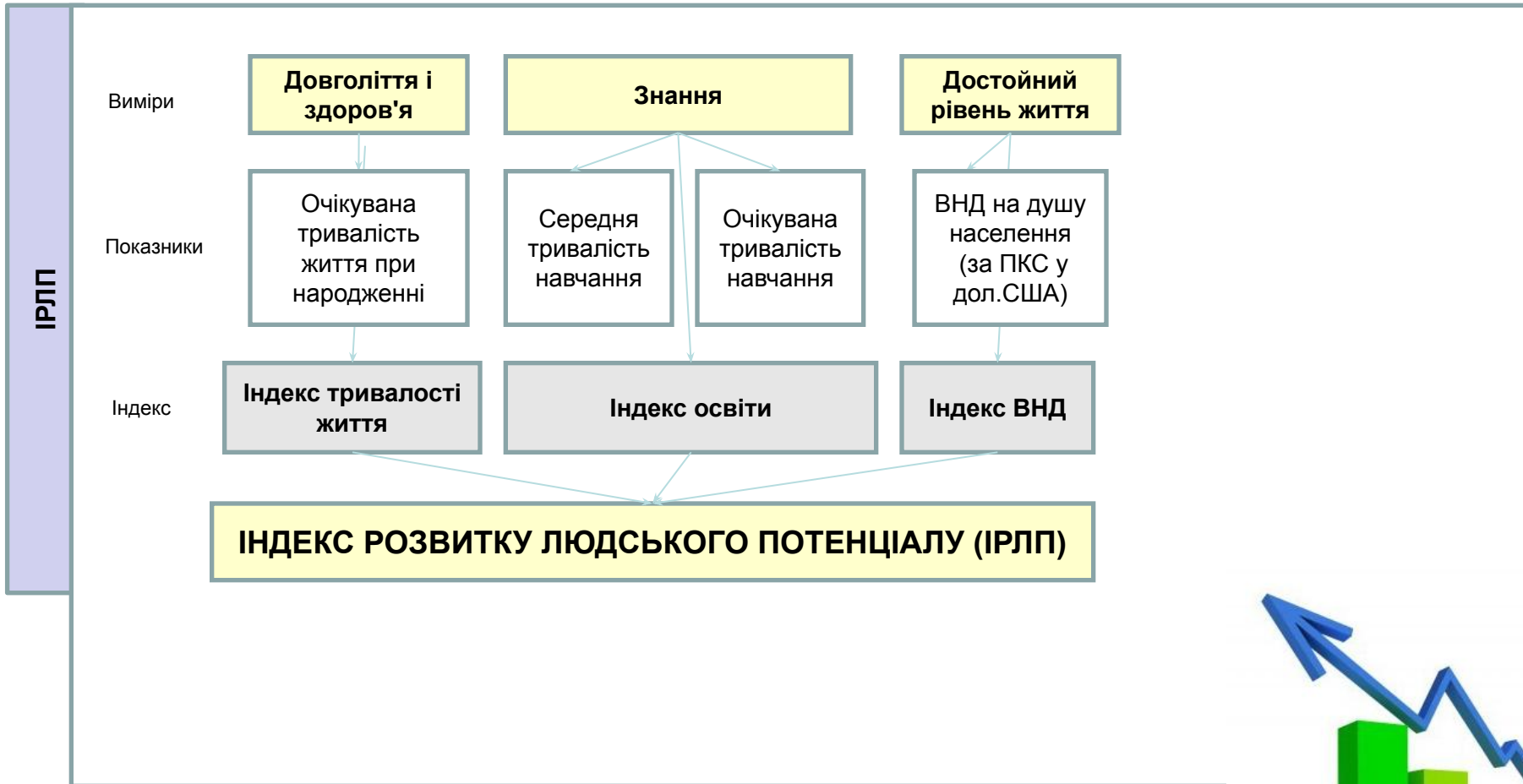
Перевищення межі по трьох з 4-х таких показників –

- 1) відношення боргу до ВВП (ВНД) перевищує 50%,*
- 2) відношення боргу до експорту більше 275%,*
- 3) вартості обслуговування ЗБ до експорту – 30%,*
- 4) відсотків за заборгованістю, до експорту – 20%.*

Класифікація країн за методикою ООН

1. за рівнем розвитку людського потенціалу (Індекс Розвитку Людського Потенціалу - середня тривалість життя; освіченість дорослого населення країни та кількість осіб, що навчаються, рівень ВНД на душу населення за паритетом купівельної спроможності);
2. за рівнем доходів (з високим рівнем ВНД на душу населення >10 726 дол. США, з середнім – 876-10 725 дол.США , з низьким – < 875 дол. США);
3. відповідно до основних глобальних груп (участь у міжнародних організаціях, інтеграційних об'єднаннях);
4. за регіональною ознакою (Східна Азія, Тихоокеанський регіон, Латинська Америка тощо).

РОЗРАХУНОК ІНДЕКСУ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ (ІРЛП)

Градації:

Дуже високий (0,8-1) Високий (0,7-0,8)

Середній (0,5-0,7) Низький (0,1-0,5)

Динаміка ІРЛП, 2008-2010 рр.

		2008	2009	2010			2008	2009	2010
1	Норвегія	0,937	0,937	0,938	15	Ізраїль	0,870	0,871	0,872
2	Австралія	0,933	0,935	0,937	16	Фінляндія	0,871	0,869	0,871
3	Нова Зеландія	0,903	0,904	0,907	17	Ісландія	0,870	0,869	0,869
4	США	0,900	0,899	0,902	18	Бельгія	0,865	0,865	0,867
5	Ірландія	0,896	0,894	0,895	19	Данія	0,865	0,864	0,866
6	Ліхтенштейн	0,888	0,889	0,891	20	Іспанія	0,861	0,861	0,863
7	Нідерланди	0,888	0,888	0,890	61	Беларусь	0,726	0,729	0,732
8	Канада	0,886	0,886	0,888	65	Росія	0,715	0,714	0,719
9	Швеція	0,885	0,884	0,885	69	Україна	0,714	0,706	0,710
10	Німеччина	0,885	0,883	0,885	89	КНР	0,648	0,655	0,663
11	Японія	0,881	0,881	0,884	110	Південна Африка	0,592	0,594	0,597
12	Республіка Корея	0,870	0,872	0,877	119	Індія	0,506	0,512	0,519
13	Швейцарія	0,871	0,872	0,874	168	Дем.Респ. Конго	0,231	0,233	0,239
14	Франція	0,867	0,869	0,872	169	Зімбабве	-	0,118	0,140

Індекс людського розвитку, 2012

Рей-тинг	Країна	Індекс людського розвитку	Очікувана тривалість життя при народженні (роки)	Фактична тривалість навчання (роки)	Очікувана тривалість навчання (роки)	ВНД на душу населення за ПКС (в цінах 2005 р.), дол. США
Країни з дуже високим ІЛР						
1	Норвегія	0,955	81,3	12,6	17,5	48688
2	Австралія	0,938	82,0	12,0	19,6	34340
3	США	0,937	78,7	13,3	16,8	43480
4	Нідерланди	0,921	80,8	11,6	16,9	37282
5	Німеччина	0,920	80,6	12,2	16,4	35431
6	Нова Зеландія	0,919	80,8	12,5	19,7	24358
7	Ірландія	0,916	80,7	11,6	18,3	28671
8	Швеція	0,916	81,6	11,7	16,0	36143
9	Швейцарія	0,913	82,5	11,0	15,7	40527
10	Японія	0,912	83,6	11,6	15,3	32545
18	Сінгапур	0,895	81,2	10,1	14,4	52613
20	Франція	0,893	81,7	10,6	16,1	30277
24	Ліхтенштейн	0,883	79,8	10,3	11,9	84880
36	Катар	0,834	78,5	7,3	12,2	87478
39	Польща	0,821	76,3	10,0	15,2	17776
41	ОАЕ	0,818	76,7	8,9	12,0	42716
47	Хорватія	0,805	76,8	9,8	14,1	15419

Країни з високим ІЛР

48	Бахрейн	0,796	75,2	9,4	13,4	19154
50	Білорусь	0,793	70,6	11,5	14,7	13385
55	Російська Федерація	0,788	69,1	11,7	14,3	14461
57	Саудівська Аравія	0,782	74,1	7,8	14,3	22616
59	Куба	0,780	79,3	10,2	16,2	5539
61	Мексика	0,775	77,1	8,5	13,7	12947
64	Малайзія	0,769	74,5	9,5	12,6	13676
78	Україна	0,740	68,8	11,3	14,8	6428
85	Бразилія	0,730	73,8	7,2	14,2	10152
87	Вірменія	0,729	74,4	10,8	12,2	5540
92	Шрі-Ланка	0,715	75,1	9,3	12,7	5170
94	Туніс	0,712	74,7	6,5	14,5	8103

Країни з середнім ІЛР						
95	Тонга	0,710	72,5	10,3	13,7	4153
101	Китай	0,699	73,7	7,5	11,7	7945
102	Туркменістан	0,698	65,2	9,9	12,6	7782
113	Молдова	0,660	69,6	9,7	11,8	3319
114	Узбекистан	0,654	68,6	10,0	11,6	3201
119	Ботсвана	0,634	53,0	8,9	11,8	13102
136	Індія	0,554	65,8	4,4	10,7	3285
141	Свазіленд	0,536	48,9	7,1	10,7	5104
Країни з низьким ІЛР						
142	Конго	0,534	57,8	5,9	10,1	2934
146	Пакистан	0,515	65,7	4,9	7,3	2566
150	Камерун	0,495	52,1	5,9	10,9	2114
153	Нігерія	0,471	52,3	5,2	9,0	2102
161	Уганда	0,456	54,5	4,7	11,1	1168
168	Кот Д'вуар	0,432	56,0	4,2	6,5	1593
175	Афганістан	0,374	49,1	3,1	8,1	1000
177	Сьєра Леоне	0,359	48,1	3,3	7,3	881
184	Чад	0,340	49,9	1,5	7,4	1258
186	Нігер	0,304	55,1	1,4	4,9	701
Середньосвітовий		0,694	70,1	7,5	11,6	10184

Класифікація країн за методикою МВФ

1. Країни з розвинуеною економікою (31)
2. Країни з формуванням ринкової економіки та інші країни, що розвиваються (141):
 - **географічний критерій** (за регіонами світу)
 - **аналітичний критерій**
(за джерелами експортних доходів,
за джерелами зовнішнього фінансування,
країни - чисті дебітори,
країни-чисті кредитори,
країни за станом обслуговування зовнішнього боргу).

Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори

- це взаємопов'язаний процес спеціалізації окремих країн, підприємств та їх об'єднань на виробництві окремих продуктів або їх частин з кооперуванням виробників задля спільного випуску кінцевої продукції.

Форми МПП

- **Міжнародна спеціалізація**
(предметна, подетальна і технологічна)
- **Міжнародне виробниче кооперування**
(міжгалузеве, внутрішньогалузеве, окремих підприємств)

Напрями МПП

Вертикальний

Горизонтальний

Міжнародна спеціалізація

Міжнародна спеціалізація:

концентрація виробництва однорідної продукції в межах однієї країни або невеликої кількості країн, яка створюється задля підвищення його ефективності, зниження собівартості продукції та підвищення її якості.

Визначальними моментами розвитку міждержавної спеціалізації є наявність запасів природних ресурсів, кліматичні умови, виробнича база та існуючий рівень технічного розвитку галузі, рівень країнової спеціалізації.

Основні види міжнародної спеціалізації виробництва:

галузева — спеціалізація країн всередині окремої галузі виробництва, її форми:

- а) предметна — спеціалізація країни на випуску окремих виробів;
- б) подетальна — спеціалізація країни на випуску окремих деталей;
- в) агрегатна — спеціалізація країни на випуску вузлів для машин та обладнання;
- г) технологічна (постадійна) — спеціалізація країни на окремих операціях технологічного процесу.

внутрішньогалузева спеціалізація – пов'язана скоріше з особливостями виробничої діяльності ТНК (**постадійна**) на основі використання результатів науково-технічної діяльності;

міжгалузева спеціалізація допускає концентрацію певних галузей виробництва в окремих країнах за умов відсутності низки інших галузей та обмін їх продукцією (теорія факторів виробництва). Характеризується виробництвом продуктів (**предметна спеціалізація**) та напівфабрикатів (**подетальна спеціалізація**);

Характерна риса: спільне проведення наукових та технічних досліджень, що потребують великих капіталовкладень, процес спеціалізації на певних видах наукових досліджень, що тісно пов'язані з виробничою спеціалізацією.

Міжнародне виробниче кооперування

Міжнародне кооперування виробництва:

- 1) **виробничо-технологічне співробітництво, що включає:**
 - а) питання передачі ліцензій і використання прав власності;
 - б) розробку й узгодження проектно-конструкторської документації, технологічних процесів, технічного рівня і якості продукції, будівельних і монтажних робіт, модернізацію підприємств, що кооперуються;
 - в) удосконалення управління виробництвом, стандартизацію, уніфікацію, сертифікацію, розподіл виробничих програм;
- 2) **торгово-економічні процеси, пов'язані з реалізацією кооперованої продукції, а саме:** взаємозалежну продукцію між кооперантами і деякою третьою особою в країнах-партнерах;
- 3) **післяпродажне обслуговування техніки.**

Форми міжнародної кооперації:

- **Постачання в рамках ліцензійних угод з подальшою оплатою товарами, які вироблені;**
- **Постачання комплектного устаткування з подальшою оплатою товарами, які на ньому вироблені; може включати обмін проектно-конструкторською документацією;**
- **Підрядна кооперація;**
- **Спільне виробництво;**
- **Організація спільних підприємств;**
- **Виконання спільних проектів.**

Новітні форми МПП: поопераційний поділ праці

АУТСОРСІНГ

(от англ. *outsourcing*: зовнішнє джерело)- передавання частини функцій по обслуговуванню діяльності своєї компанії іншій організації, яка спеціалізується на даній сфері

Найпоширеніші види: бухгалтерський, юридичний, кадровий, А. експлуатації об'єктів нерухомості, логістичний, транспортний, А. персоналу., ІТ-А.

Ринок: 36-40% - Індія, біля 20% - країни Латинської Америки, біля 10-12% - КНР

АУТСТАФІНГ

- залучення компанією позаштатного спеціаліста (фрілансера), який має відповідні знання, професійні навички та досвід на період виконання відповідного проекту

- ✓ У **США** обсяги ринку аутстафінгу більше \$ **80 млрд.** на рік, у **Британії** - \$ **37,5 млрд.**,
- ✓ У **Німеччині** - \$ **7 млрд.**
- ✓ У **Євросоюзі** за допомогою аутстафінгу працевлаштовуються до **7000000** людей щороку, а в **США** - **10000000** !

Фактори формування МПП

- *Природно-географічні* — відмінності у кліматичних умовах, економіко-географічному положенні, наявності природних ресурсів;
- *Соціально-економічні* — характеристики робочої сили, науково-технічний потенціал, виробничий апарат, масштаби і серійність виробництва, темпи створення об'єктів виробничої і соціальної інфраструктури, особливості історичного розвитку, виробничих і зовнішньоекономічних традицій, соціально-економічний тип національного виробництва і зовнішньоекономічних зв'язків, політичні фактори країн;
- *Науково-технологічний прогрес* — розширення та поглиблення науково-дослідних та конструкторських робіт, прискорення темпів морального зносу, збільшення оптимальних розмірів підприємств, технологічна диверсифікація.

Тенденції сучасного етапу розвитку світового господарства

Світове господарство (СГ) — сукупність національних економік, які знаходяться в тісній взаємодії та взаємозалежності

4 основних етапи:

- ❖ Великі географічні відкриття XV—XVI ст. — промислова революція (кінець 18 — поч 19 ст.).
- ❖ Промислова революція — кінець XIX—поч XX ст.
- ❖ Кінець XIX—поч XX ст. — 60-ті роки XX ст.
 - ❖ 60-ті роки XX ст. — теперішній час.

Основні тенденції:

- **лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків країн** - зняття бар'єрів на шляху переміщення капіталів, робочої сили, товарів між державами.
- активно проявляється **тенденція до уніфікації та стандартизації** в різних галузях міжнародного соціально-економічного життя - все ширше застосовуються єдині для усіх країн стандарти на технологію, екологію, діяльність фінансових організацій, бухгалтерську і статистичну звітність (міжнародні економічні установи впроваджують єдині критерії макроекономічної політики, відбувається уніфікація вимог до податкової політики, до політики в галузі зайнятості тощо);
- **розвиток процесу транснаціоналізації виробництва** - економічна діяльність все більше зосереджується в транснаціональних, багатонаціональних підприємствах, що багато в чому визначає напрямки міжнародного руху факторів виробництва, міжнародної торгівлі; впливає на економіку і політику окремих країн;
- в системі управління світовою економікою **поступово втрачається колишня роль ООН** - її функції переходять до урядів країн "великої сімки"; крім того, управління світовим господарством починає концентруватися у тріаді: **Світова організація торгівлі — Міжнародний валютний фонд — Світовий банк.**
- **подальший розвиток процесу глобалізації господарського життя** - на макроекономічному рівні глобалізація означає загальне прагнення країн до економічної активності поза своїми межами; на мікроекономічному рівні під глобалізацією розуміється розширення діяльності підприємства за межі внутрішнього ринку, зокрема для використання переваг великомасштабного спеціалізованого виробництва.

Процеси лібералізації, відкриття національних економік приводять до таких наслідків: а) посилення конкуренції між національними та закордонними виробниками, банкрутств вітчизняних підприємств; б) зміни відносних цін; в) структурних зрушень.

Основні тенденції:

- Зменшення частки промисловості у ВВП та зростання частки третинного сектору з поступовим перетіканням трудових ресурсів у сферу послуг (США – 79,2% (76,8%), виробництво – 19,6% (22,6%), с\г – 1,2% (0,6%); КНР – 40,2% (32%), 49,2% (25%), 10,6% (43%));
- Зменшення циклів на фінансових ринках, внаслідок чого компанії віддають перевагу злиттям та поглинанням, викупу власних акцій та інвестиціям в ринок нерухомості, що не призводить до створення нових робочих місць, викликає залежність країн від зовнішніх джерел фінансування, короткострокові періоди перевищення витрат домогосподарств над доходами;
- Зміни в напрямках та структурі міграційних потоків, викликані старінням одних націй та надлишковою робочою силою в інших регіонах;
- Руйнування міфу про саморегулюючу ринкову систему;
- Зміна положення та розподілу ролей в сім'ї та протидія використанню праці дітей;
- Зміна ролі профспілок, зростання частки неформальної праці, руйнування механізмів соціального захисту та пенсійного забезпечення;
- Фактична монополіарність світу (за Ф.Фукуямою – “кінець історії”);
- Поява нових лідерів – країн БРІКС, посилення інтеграційних та дезінтеграційних процесів у глобальній економіці

WWW джерела до теми

Міжнародні економічні і фінансові організації

Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund) www.imf.org

Організація об'єднаних націй (ООН) (United Nations Organization) www.un.org

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) (The International Finance Corporation) www.ifc.org

Світова організація торгівлі (СОТ) (The World Trade Organization) www.wto.org

Група Світового банку (The World Bank Group) www.worldbank.org

Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development) www.worldbank.org/ibrd

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) (The International Development Association) www.worldbank.org/ida

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) (The Multilateral Investment Guarantee Agency) www.miga.org

Міжнародна торговельна палата (МТП) (The International Chamber of Commerce) www.iccwbo.org

Міжурядові організації

Конференція ООН по торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) (United Nations Conference on Trade and Development) www.unctad.org

Конференція ООН по праву міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) (United Nations Commission on International Trade Law) www.uncitral.org

Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) (The Association of South-East Asian Nations) www.aseansec.org

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) (The Organization for Economic Cooperation and Development) www.oecd.org

Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) (The Organization of the Petroleum Exporting Countries) www.opec.org (Алжир, Індонезія, Іран, Ірак, Кувейт, Лівія, Нігерія, Катар, Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати і Венесуела)

Науково-дослідні, інформаційні та статистичні центри

Інститут міжнародної економіки (Institute for International Economics) www.iic.com

Центр вивчення міграцій, Нью Йорк (The Center for Migration Studies) www.cmsny.org

Статистична служба Європейської комісії (Євростат)

www.europa.eu.int

Тема 2. Міжнародна економічна діяльність

1. Форми міжнародної економічної діяльності.
2. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності.
3. Міжнародна економічна діяльність підприємств, її сутність, характеристика та форми
4. Сутність та види транснаціональних компаній, основні характеристики їх діяльності.

Питання на самостійне вивчення

1. Проблеми відносин країн та ТНК.
2. Види вільних економічних зон, критерії їх виділення. Технопарки і технополіси.
3. Офшорні зони та офшорний бізнес.
4. Міжнародна економічна діяльність суб'єктів МЕД України.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

це цілісна система господарських зв'язків між національними економіками різних країн, належних до них або утворених ними суб'єктами господарського життя, а також міжнародними організаціями, яка має характерні лише для себе взаємозв'язки, закономірності та реалізує ті специфічні інтереси, які пов'язані з використанням переваг міжнародного співробітництва, поділу праці та розміщення факторів виробництва.

ФОРМИ міжнародної економічної діяльності

- міжнародна торгівля товарами;
- надання міжнародних послуг;
- транскордонний рух капіталів;
- міжнародний кредит;
- міжнародні валютно-фінансові відносини;
- міжнародна міграція робочої сили;
- участь в діяльності міжнародних економічних організацій;
- міжнародне співробітництво у виробничих, науково-технічних сферах;
- спільне розв'язання економічними засобами глобальних проблем розвитку.

Міжнародна торгівля товарами та послугами

Характеризується **експортом** та **імпортом** товарів та послуг країни, а також показником **зовнішньоторгівельного обігу країни:**

$ЗТО = \text{Експорт} + \text{Імпорт}$

Торгівля зростає швидше за виробництво товарів у секторах та ВВП країни. Кожен 1% приросту експорту забезпечує зростання ВВП на 0,1%

Транскордонний рух капіталів та міжнародний кредит

Вивіз капіталів є характерним для країн з відносним (не плутати з абсолютним) надлишком капіталів на території певної країни та можливістю отримувати більші прибутки в іншій державі через:

- а) більш сприятливе для власників капіталу співвідношення факторів виробництва (що зумовлює більшу умовну ціну капіталу);
- б) можливість отримання доступу до ринків певних економічних ресурсів (наприклад, сировини);
- в) можливість отримання маркетингових переваг в комерційній діяльності (наприклад, у формі створення господарських структур, що забезпечуватимуть збут продукції фірми-інвестора, або завдяки перенесенню самого процесу виробництва до цільової країни – країни збуту з метою підвищення ефективності виробництва, наближення його до споживачів).

Ввезення капіталів

характеризує практику країн, які відчувають відносний (у порівнянні із забезпеченістю іншими факторами виробництва) або абсолютний дефіцит капіталів.

Оскільки в сучасному світі попит на капітали перевищує їх пропозицію, залучення іноземних інвестицій виступає об'єктом державної, цілеспрямованої урядової політики.

Міжнародний кредит

Крім транскордонного переливу капіталів - використання інструментів *міжнародного кредиту*.

- Основна логіка кредитної політики з точки зору боржника – мобілізувати фінансові ресурси.
- Робиться або у випадках їх гострого дефіциту (наприклад, коли йдеться про невідкладні соціальні потреби або про технічну мету створення фонду підтримки національної валюти), або в розрахунку на кінцеву економічну віддачу.
- Розрахунок наступний: здійснення запозичень – інвестиції у виробництво – динамічний розвиток виробничого сектору, що здатний забезпечити достатньо привабливий прибуток – повернення кредитів при перевищенні прибутками власне суми іноземних кредитів та відсотків на ці кредити.

Міжнародна міграція робочої сили

- форма міжнародної економічної діяльності, яка в економіко-теоретичному плані виступає проявом руху іншого фактора виробництва – праці.
- Міжнародна міграція робочої сили існує у формі трудової **еміграції та імміграції** (виїзду з певної країни та в'їзду до неї людей через економічні, політичні та інші причини).
- Відображає реальні інтереси людей, суб'єктів ринкового життя, формує умови функціонування макроекономічних систем, навіть самі ці системи, сприяє раціоналізації розміщення робочої сили в світовому масштабі.

Суб'єкти міжнародної економічної діяльності: макроекономічний рівень (за В.Новицьким)

- Україна як держава в особі її органів в межах їх компетенції;
- недержавні органи управління економікою (товарні, фондові, валютні біржі, торговельні палати, асоціації, спілки та інші організації координаційного типу), що діють на підставі їх статутних документів.

Отже в структурі державного апарату прийнято виділяти наступні класифікаційні групи органів:

- загальнодержавні – Верховна Рада, Президент, Кабінет Міністрів;
- координаційні – Міністерство економічного розвитку та торгівлі, НБУ, Міністерство фінансів та інші;
- галузеві – міністерства та відомства, які відповідають за життєдіяльність окремих секторів, галузей економіки;
- територіальні – регіональні, місцеві органи влади;
- спеціалізовані функціональні – інститути, які в своїй діяльності керуються національними інтересами, підтримуючи національних учасників міжнародного співробітництва.

Суб'єкти міжнародної економічної діяльності: між- або наддержавний рівень (за В.Новицьким)

- ООН
- СОТ
- МВФ
- Група Світового Банку
- Інтеграційні угруповання (ЄС, НАФТА, АСЕАН тощо) та їх керівні органи (більшою мірою стосується ЄС)
- Інституції регіональні (Азійський банк розвитку, ЄБРР...)

Міжнародна економічна діяльність підприємств

Ядром сучасних МЕН виступає **міжнародна економічна діяльність** економічних суб'єктів, насамперед, підприємств. Діяльність останніх спрямована на отримання певних економічних результатів, передусім прибутку.

Діяльність підприємств на міжнародному ринку здійснюється в таких формах:

- **Експорт та імпорт товарів та послуг.**
- **Контрактні, коопераційні угоди** (ліцензування, франчайзинг та ін.).
- **Господарська діяльність за кордоном** (науково-дослідницькі роботи, банківські операції, страхування, підрядне виробництво, оренда).

МЕД підприємств

- **Портфельне і пряме інвестування за кордоном.**
Інвестиційна діяльність за кордоном може бути пов'язана зі створенням підприємством власної виробничої філії; вкладанням коштів в акції існуючої зарубіжної фірми; інвестуванням у нерухомість, державні цінні папери.

На різних етапах розвитку МЕН одна із форм міжнародної економічної діяльності переважає. На сучасному етапі для багатьох розвинутих країн провідною формою є **транснаціональна виробнича діяльність**, в основі якої знаходиться **закордонна інвестиційна діяльність підприємств.**

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ

Транснаціональні корпорації (ТНК) — національні монополії з закордонними активами. Складають єдиний великий виробничий комплекс із правом власності над акціонерним капіталом тільки представників країни-засновника (філії і дочірні компанії можуть бути змішаними підприємствами з переважно національною участю країни базування)

Багатонаціональні корпорації (МНК) — міжнародні корпорації, що поєднують національні компанії ряду держав на виробничій і науково-технічній основі (англо-голландський концерн ROYAL DUTCH SHELL, що існує з 1907 р. (капітал у пропорції 60:40); швейцарсько-шведська компанія ABB (Asia Brown Boveri) -машинобудування, електронна інженерія; англо-нідерландська UNILEVER, концерн AIRBUS.

Причини виникнення ТНК

1. Можливості підвищення ефективності та конкурентоспроможності.
2. Недосконалість ринкового механізму в реалізації власності на технології, виробничий досвід та інші "невідчутні" активи, насамперед управлінський і маркетинговий досвід.
3. Додаткові можливості підвищення ефективності та конкурентоспроможності через доступ до ресурсів іноземних держав.
4. Близькість до споживачів продукції іноземної філії фірми і можливість отримання інформації про перспективи ринків і конкурентний потенціал фірм приймаючої країни.
5. Можливість використання у власних інтересах особливостей державної, зокрема податкової, політики в різних країнах, різниці в курсах валют та ін.
6. Здатність продовжувати життєвий цикл своїх технологій і продукції.
7. За допомогою прямих іноземних інвестицій фірма дістає можливість уникати бар'єрів при входженні на ринок певної країни через експорт товарів та/або послуг.

Кількість найбільших ТНК за виробничою спеціалізацією та країнами походження у 2013 р.

№ з/п	Сфера діяльності	Кількість ТНК	Країни-засновники	№ з/п	Сфера діяльності	Кількість ТНК	Країни-засновники
1	Видобуток нафти і газу	43	США, Китай, Росія та ін.	5	Високо-технологічне виробництво	14	США, Японія, Тайвань та ін.
2	Банківсько-фінансова сфера	75	США, Китай, Австралія та ін.	6	Виробництво автомобілів, запчастин	17	Японія, Німеччина, США та ін.
3	Виробництво харчової продукції	12	Швейцарія, США, Великобританія та ін.	7	Фармацевтичне виробництво і біотехнології	23	Швейцарія, Франція та ін.
4	Програмне забезпечення, комп'ютерні послуги	16	США, Німеччина, Індія, Японія та ін.	8	Сфера роздрібної торгівлі	16	США, Іспанія, Мексика та ін.
Всього						216	x

Примітка. Укладено за даними Financial Times Global 500: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ft.com/indepth/ft500>

Кількість найбільших ТНК у складі сфер виробничої спеціалізації у 2007-2013 рр.

Сфери діяльності	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Видобуток нафти і газу	43	43	44	45	46	43	43
Банківсько-фінансова сфера	83	71	56	69	75	71	75
Виробництво харчової продукції	7	9	11	9	9	9	12
Програмне забезпечення, комп'ютерні послуги	11	10	12	12	12	13	16
Виробництво високо-технологічної продукції	21	18	18	21	19	16	14
Виробництво автомобілів, запчастин	10	10	8	11	15	17	17
Фармацевтика, біотехнології	22	23	25	20	20	22	23
Сфера роздрібної торгівлі	16	12	19	19	15	17	16
Всього ТНК	213	196	193	206	211	208	216

Примітка. Укладено за даними Financial Times Global 500: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ft.com/indepth/ft500>

Вільні економічні зони

Вільні економічні зони (ВЕЗ) – це частина території країни, або країна, на якій товари не підлягають звичайному митному контролю та відповідному оподаткуванню, і в яких існує ряд інвестиційних, фінансових, податкових, валютних пільг та спрощено процедури ведення бізнесу.

- Виникли у 30-х роках у США в період виходу країни з “великої депресії”. Інтенсивно почали створюватися в країнах Західної Європи та Америки у 50-х роках ХХ ст.
- Зараз у світі нараховується близько 500 експортно-виробничих зон у 60 країнах, загальна їх кількість – біля 2000.
- Обсяг їх експорту становить понад 20 млрд. дол., а зайнятість – близько 4 млн. осіб.
- Світовий досвід свідчить, що за відсутності експортних зон вивіз із країни товарів та послуг збільшується в середньому за рік на 7%, за наявності їх – на 20%.

Цілі створення ВЕЗ

Загальна мета створення ВЕЗ – покращення умов життя населення і створення гідних умов життя шляхом прискорення соціально-економічного розвитку країни.

Економічна мета: залучення іноземного і національного капіталу за рахунок стимулювання його активності на певній території, використання переваг міжнародного географічного положення і розподілення труда, ліквідація монополій зовнішньої торгівлі через усунення перешкод для доступу до них;

Соціальна мета: задоволення потреб населення у високоякісних товарах і насичення внутрішнього ринку, прискорення розвитку відсталих регіонів за рахунок концентрації в них необхідних для цього ресурсів, підвищення рівня кваліфікації працюючих за рахунок упровадження передового досвіду організації і управління фінансами, культури менеджменту;

Науково-технічна мета: підвищення ефективності використання інфраструктури на території ВЕЗ, прискорення інноваційних процесів і упровадження, притягнення передових вітчизняних і іноземних техніки та технологій, вчених і спеціалістів.

ТИПИ ВІЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН

- **безмитні торгові зони** – зони прикордонної торгівлі, порти, склади, транзитні зони, митні зони на підприємствах;
- **експортно-промислові зони** – орієнтовані на зовнішню торгівлю;
- **туристсько-рекреаційні**;
- **імпоротно-промислові зони або імпортозамінні** – їх мета – забезпечити споживачів імпортною продукцією або стимулювати виробництво по заміщенню імпорту;
- **парки технологічного розвитку** – створюються на основі існуючого науково-технічного потенціалу для залучення іноземного капіталу з використанням устаткування, ноу-хау, іноземного управлінського, комерційного чи маркетингового досвіду;
- **банківські і страхові безмитні зони** – створений пільговий режим здійснення банківських і страхових операцій;
- **комплексні зони** – великі за територією, мають ознаки різних ВЕЗ.

Пільги в офшорних зонах

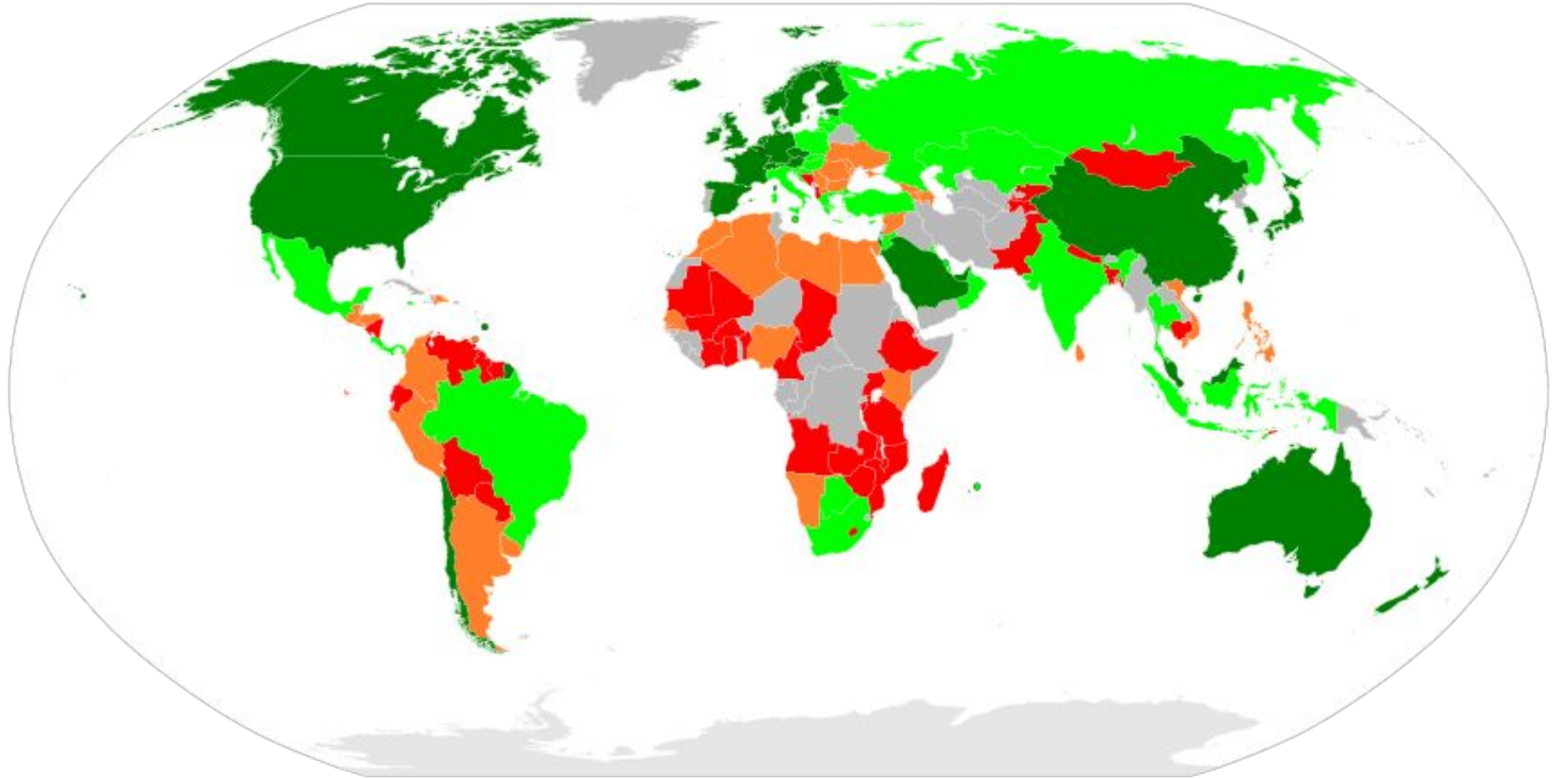
1. Податок на прибуток відсутній, складає 1-2%, або замінений фіксованим щорічним збором в межах 150-1000 дол. на рік і не залежить від розмірів доходу. Податки на вивезення доходів - дивідендів, банківських відсотків, платежів роялті також відсутні.

2. Максимально спрощена процедура реєстрації: мінімальний розмір статутного капіталу звичайно не встановлюється; особистості власників фірм не підлягають розголошенню - розкриття їх імен можливе лише у випадку розслідування по факту здійснення карного злочину (шахрайство, незаконна торгівля наркотиками і т.п.).

3. Відсутні обмеження на вивезення валюти. Компанії можуть відкривати валютні депозити в будь-яких іноземних банках, здійснювати й одержувати платежі в будь-якій валюті без жодних обмежень.

4. Процедура керування фірмою максимально спрощена. Іноді вона умовна - керування в цьому випадку здійснюється секретарською фірмою за дорученням власника. У деяких офшорних зонах анонімність власника забезпечується також можливістю випуску акцій на пред'явника.

5. У більшості офшорних зон порушення податкового і митного законодавства не вважається карним злочином.

Дякую за увагу!